

Ringerike kommune
Postboks 123 Sentrum,
3502 Hønefoss
postmottak@ringerike.kommune.no

Fredag 12. september 2025

Vår ref.: KJ

Deres ref.:

Høringsinnspill revidert kommuneplan Ringerike kommune, *"Kommuneplanens arealdel 2025-2037"*

Vi viser til revidert kommuneplan i Ringerike på høring og leverer med dette vårt høringsinnspill i tråd med fristen. Vi deltok ikke med høringsinnspill i den forrige høringsrunden, så vi tar forbehold om at noen av våre generelle merknader kan være behandlet før. Høringssvaret vårt vil ellers konsentrere seg rundt foreslåtte endringer i denne runden.

NORSKOG

NORSKOG er en medlemsorganisasjon for aktive skogeiere. Vi arbeider med næringspolitikk og skogfaglig rådgivning. NORSKOG arbeider næringspolitisk for å oppnå gode rammebetingelser for et aktivt og dynamisk skogbruk. Våre viktigste næringspolitiske arbeidsfelt er eiendomsrett, skatt, klima- og miljøpolitikk, samferdsel, næringsutvikling og industripolitikk. Vi opplever å være særlig berørt av endringer i rammeverk og lovverk. Vi har medlemmer i kommunen, og vi ser at hensynssonene i denne planen berører eller kan berøre vår næring og våre medlemmer på en måte som medfører et behov for oss å klargjøre det vi mener er gjeldende rett og handlingsrom.

Høringsinnspill – Særskilt knyttet til hensynssonene H310 og H560

NORSKOG viser til forslag til kommuneplanens arealdel, og vil knytte kommentarer til kantsone langs vann og vassdrag (punkt 5.4.3) og deretter særlig knytte kommentarer til de foreslåtte hensynssonene H310 (ras- og skredfare) og H560 (bevaring naturmiljø).

generelle merknader knyttet til hensynssoner og rettsvirkningene av plan

Hensynssoner etter plan- og bygningsloven § 11-8 er et virkemiddel til kommuneplanens arealdel. Rettsvirkningene av kommuneplan følger av § 11-6, som innebærer at planen kun gjelder for fremtidig arealbruk for området, og gjelder nye tiltak og utvidelse av eksisterende tiltak nevnt i plan- og bygningsloven § 1-6.

Skogbruk er lovlig etablert bruk, og igangværende bruk etter naturmangfoldloven § 50. Skogbruk reguleres av skogbruksloven og suppleres av annet lovverk, i tillegg til PEFC Skogstandard, som så

godt som alt skogbruk i Norge er omfattet av og sertifisert etter.

Skogbruk kan derfor ikke reguleres gjennom kommuneplanens hensynssoner, utover det som alt følger av sektorlovverket.

Videre gjelder et krav om at hensynssoner kun kan fastsettes i «*nødvendig utstrekning*» (§ 11-8 første ledd og andre ledd). Dette innebærer både en begrensning i arealutstrekning og en begrensning i hvilke bestemmelser eller retningslinjer som kan gis.

Forarbeidene presiserer at hensynssoner skal avgrenses til interesser «*som vil ha vesentlig betydning for beslutninger om å godkjenne nye tiltak i sonen*» (Ot.prp. nr. 32 (2007–2008) s. 217).

Kommunen må derfor dokumentere at det faktisk foreligger et behov som ikke allerede ivaretas gjennom arealformål eller sektorlovgivning. Proporsjonalitetshensyn og kravet til saklighet gjelder på vanlig måte.

Med dette som utgangspunkt gir vi nedenfor våre merknader til de to foreslåtte hensynssonene.

5.4.3 Kantsone langs vann og vassdrag i medhold av pbl. § 11-11, nr.5.

«Langs vassdrag skal naturlig og funksjonell kantsone ivaretas»

«Langs vassdrag» bør etter vårt syn endres til *«langs bredden av vassdrag med årssikker vannføring»* slik at man harmoniserer innholdet her med vannressurslovens regler. Det er mulig det er slik dere har ment siden man nedenfor viser til at grunneier kan søke statsforvalter om fjerning av vegetasjon i tråd med vannressursloven § 11, men dette kan med fordel klargjøres.

For tilfelle at det er bevisst at kommunen ønsker å beholde kravet til kantsone også for vassdrag uten årssikker vannføring kan skogbruket uansett ikke reguleres av et slikt krav som følge av den igangværende bruken skogbruk er. Skogbruket forholder seg til vannressurslovens regler om kantsoner, i tillegg til kravpunkt i PEFC Skogstandard.

Det fremgår i Ot.prp. nr 32 (2007-2008) s.217 at:

«Videre vil det måtte kreves reguleringsplan der det skal innføres restriksjoner som har karakter av varig båndlegging, vern eller fredning og der det skal innføres restriksjoner av slik karakter at de vil få vesentlig betydning for igangværende virksomhet»

H310 – Ras- og skredfare

H310

12.2 Faresoner (pbl. §§ 11-8 a og 28-1)

1.2.1 Ras- og skredfare (kvikkleire) H310

Innenfor hensynssonen er det reell fare for kvikkleireskred. Det skal ikke utføres tiltak i skråninger som forverrer stabiliteten.

Alle terrenginngrep innenfor hensynssonen er søknadspliktige etter pbl. § 20-1 bokstav k. Retningslinje til 12.2.1 Ras- og skredfare (kvikkleire) H310 Alle geotekniske vurderinger innenfor hensynssonen skal ligge til grunn for nye tiltak.

Tiltak som forverrer stabiliteten kan være tilføring av last (jordmasser, hageavfall, bygningsavfall) i toppen og graving i foten av skråning, samt skjøtsel og hogst uten at det er tatt hensyn til skredfare.

For tiltak som forverrer stabiliteten er det krav om geoteknisk vurdering som dokumenter tilfredsstillende sikkerhet i tråd med krav i TEK17 § 7-3 med veiledning.

Søknadsplikt etter pbl. § 20-1

I beskrivelsen av sonen fremgår det at «*alle terrenginngrep innenfor hensynssonen er søknadspliktige etter pbl. § 20-1 bokstav k*», og hogst og skjøtsel er brukt som eksempler på «*tiltak*». Slik

hensynssonens innhold er utformet, kan det også synes som landbruksveier omfattes av dette, herunder også graving.

Plan- og bygningsloven § 20-1 bokstav k oppstiller søknadsplikt for «*vesentlige terrenginngrep*». En hensynssone kan ikke utvide denne søknadsplikten til å gjelde «*alle terrenginngrep*». En slik utvidelse savner hjemmel.

Hogst og skjøtsel

Bestemmelsen etterlater inntrykk av at hogst er et tiltak etter plan- og bygningsloven. Dette er feil. Hogst er ikke søknadspliktig etter plan- og bygningsloven, men reguleres av skogbruksloven og tilhørende regelverk. Hogst er som utgangspunkt ikke søknadspliktig etter skogbruksloven heller. Selv hogst i vernskog etter skogbruksloven § 12 eller hogst i kommuner som har innført meldeplikt etter skogbruksloven § 11 er ikke søknadspliktig, men krever melding til kommunen. Hogst er generelt ikke avhengig av offentlig godkjenning, og det er heller ikke et tiltak etter plan- og bygningslovens tiltaksdefinisjon.

Hogst og skjøtsel «uten at det er tatt hensyn til skredfare» kan neppe sies å være et stort problem ettersom PEFC Skogstandard setter krav om at NVE sitt faresonekart skal konsulteres ved drift innenfor en faresone som NVE har markert.

Kravpunktet lyder som følger:

«Planlegging av skogbruk i områder hvor skogsdrift kan påvirke gyldigheten av NVE sine faresoner

Ved planlegging av drift i bratt terreng skal NVE sitt faresonekart konsulteres. Der gjennomføring av skogbrukstiltak vil påvirke en faresone for ras, skred og steinsprang negativt i områder med bebyggelse eller viktig infrastruktur, skal aktuell ras- og skredmyndighet konsulteres. Konsultasjonen skal avklare om skredmyndigheten ønsker å inngå avtale om en spesiell forvaltning av denne skogen, som ivaretar skogens sikringsfunksjon over tid. Dersom aktuell myndighet ønsker en slik avtale, skal skogeier stille seg positiv til å få på plass en slik avtale.»

Landbruksveier

Bygging av landbruksveier reguleres av forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier (landbruksveiforskriften), hjemlet i skogbruksloven. Selv om landbruksveier ofte kan sies å medføre vesentlige terrenginngrep som krever søknad etter plan- og bygningsloven, er landbruksveier er unntatt søknadsplikt etter pbl. § 20-6, jf. byggesaksforskriften § 4-3. Formålet er å unngå dobbeltbehandling, jf. Prop. 99 L (2013–2014) s. 99.

Dette medfører at verken hogst eller landbruksveier er søknadspliktige tiltak etter plan- og bygningsloven, og en hensynssone kan etter dette ikke kreve søknad etter plan- og bygningsloven da det ikke er hjemmel for dette.

Geotekniske vurderinger og TEK17

Dersom tiltaket ikke er søknadspliktig etter plan- og bygningsloven., kan det heller ikke kreves geoteknisk vurdering i tråd med TEK17.

Oppsummering H310

Kommunen må korrigere hensynssonen slik at det tydelig fremgår at hogst, skjøtsel og landbruksveier, herunder graving ikke er søknadspliktige tiltak etter plan- og bygningsloven, ikke kan kreves søknad etter plan- og bygningsloven ved hensynssone, og ikke kan omfattes av geotekniske krav i tråd med TEK17.

Kommunen må endre «alle terrenginngrep» til «vesentlige terrenginngrep».
Kommunen bes vurdere om eksemplene er villedende og egnet til å forvirre omkring hva som er gjeldende rett, og om de bør tas ut.

H560 – Bevaring naturmiljø

12.4.2 Bevaring naturmiljø H560 Retningslinje til 12.4.2 bevaring naturmiljø H560

Innenfor hensynssonen skal det legges vekt på å sikre naturverdier og biologisk mangfold i området. Det bør som hovedregel ikke tillates tiltak.

Teknisk infrastruktur som ledninger, kabler e.l. bør ikke tillates. Nye landbruksveier og større turveier og løyper bør unngås. Tiltak skal plasseres slik at de gir minst mulig skade for naturmiljøet. Ved hogst skal hensynet til naturmiljø tillegges stor vekt, og det skal sikres et godt beslutningsgrunnlag om naturverdier i området.

Sonen er hjemlet i pbl. § 11-8 bokstav c, og omfatter LNFR-områder.

Kun retningslinjer, og ikke hjemmel til regulering av næringsvirksomhet

I LNFR-områder kan det ikke gis bestemmelser til hensynssoner, med mindre det gjelder randsoner til nasjonalparker og landskapsvernområder. Det kan kun gis retningslinjer, jf. pbl. § 11-8, bokstav c.

Det kan gis retningslinjer som angir hvilke hensyn som skal tas for å fremme planens formål til landbruk, reindrift, friluftsliv, landskap eller vern av natur- eller kulturmiljø. I Ot.prp. nr. 32 (2007-2008) på s. 219 fremgår det at

«Retningslinjene kan ikke gå ut over rammene for formålene i § 11-7 og gir ikke hjemmel til regulering av næringsvirksomhet. Dette fastsettes med hjemmel i særlov, innenfor de rammer planens arealformål og bestemmelser fastsetter.»

Skogbruk, herunder hogst og bygging av landbruksvei er næringsvirksomhet i LNFR-områder i tråd med arealkategorien og kan derfor ikke reguleres gjennom hensynssoner.

Dette understrekes også i forarbeidene og i Kommunal- og distriktsdepartementets veileder fra 2022.

I Kommunal- og distriktsdepartementets veileder til kommuneplanens arealdel fra 2022, (s.53) fremgår det:

«Bestemmelser til hensynssonene er ment å sikre at disse blir ivaretatt i etterfølgende detaljplanlegging og ved behandling av enkeltsaker. Enkelte hensyn, særlig knyttet til LNFR-områdene, kan ikke sikres gjennom kommuneplanens arealdel direkte. Det kan derfor ikke gis bestemmelser til hensynssoner i LNFR-områder (med unntak for randsonen til nasjonalparker og landskapsvernområder), men retningslinjer som skal legges til grunn ved regulering eller avgjørelser etter sektorlover. Årsaken er hensynet til rettssikkerhet, kravene til medvirkning og klagemuligheter gitt i sektorlovene. Bruk av hensynssoner må vurderes sammen med arealformål og bestemmelser, og må begrenses til vesentlige forhold. Virkemidlene bør brukes slik at de til sammen gir ønsket kontroll med arealbruken. Samtidig skal plankartet være entydig, oversiktlig og enkelt å forstå.»

Her fremgår det i klartekst at man ikke kan gi bestemmelser til hensynssoner i LNFR-områder. Det kan gis retningslinjer som kan legges til grunn ved avgjørelser etter sektorlover. Bruk av hensynssoner må begrenses til vesentlige forhold. Disse spesifiseringene er også slik vi oppfatter regelverket til å være.

De foreslåtte sonene er riktignok ikke knyttet til vann, men i rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag fremgår det momenter med klar overføringsverdi også til disse sonene:

«Kommuneplanens arealdel gir ikke mulighet til å styre all slags virksomhet. Det tenkes i denne sammenheng spesielt på inngrep som er knyttet til landbruk. I kommuneplanens arealdel kan landbruks-, natur- og friluftsområder (LNF-områder) bare legges ut som kombinerte arealbruksformål. Videre er det ikke adgang til å gi utfyllende bestemmelser med bindende rettslig virkning i LNF-området for bebyggelse som er knyttet til stedbunden næring (§ 20-4, andre ledd bokstav c). Heller ikke bestemmelser om 100-meters beltet langs vassdrag (§ 20-4, andre ledd bokstav a og f) vil hjemle forbud mot tiltak og anlegg som har direkte tilknytning til tradisjonell landbruksvirksomhet. Dette innebærer at LNF-områdene ikke regulerer fysiske tiltak som har sammenheng med vanlig landbruksvirksomhet, herunder landbruksbebyggelse, landbruks-/skogbruksveger, masseuttak til husbehov, o.l. Derimot vil bygge- og anleggstilltak som ikke er ledd i stedbunden næring, i utgangspunktet være i strid med planen og dermed forbudt.

Det ville være oppsiktsvekkende om valg av hensynssone etter pbl. § 11-8 a-e, skulle kunne medføre ulik adgang til å regulere landbruksaktivitet og landbruksnæring i LNFR-område. Vår påstand er med utgangspunktet i prinsippet fra det mer til det mindre, at når et vernet vassdrag ikke kan regulere landbruk, kan ikke hensynssoner heller gjøre det.

Dissonans mellom «vesentlig forhold» og retningslinjer uten rettsvirkning

Spørsmålet som videre kan reises er hvorvidt det er av «vesentlig forhold» jf. veilederen s 53, å opprette en hensynssone hvor hensynene allerede ivaretas gjennom sektorlovverk og gjeldende skogstandard næringen må forholde seg til. Det er også en viss dissonans mellom «vesentlig forhold» og retningslinjer uten rettsvirkning. Og dersom man danner hensynssone etter pbl. § 11-8, bokstav c) hvor et underformål, f.eks. friluftsliv eller natur fremgår med en lovlig benyttelse av retningslinjer, har vi utfordringer knyttet til å se hvordan dette skal gi noe ytterligere enn hva sektorlovverket alt gir.

Forholdet til arealformål

Området er avsatt til LNFR-formål, som ivaretar de samme hensynene som H560 herunder begrensning av utbygging og tekniske inngrep som ikke er ledd i landbruksnæring. Det er ikke dokumentert hvorfor en egen hensynssone er nødvendig i tillegg. Dobbelregulering skaper usikkerhet, svekker forutberegnelighet og åpner for ulik praksis.

Landbruksveier

I den foreslåtte hensynssonen fremgår det at «nye landbruksveier(...)bør unngås»

Dette fremstår snarere som bestemmelser enn retningslinjer, og har klar karakter av å ønske å binde opp forvaltningens beslutninger, hvilket det ikke er adgang til.

Bygging av landbruksvei er et søknadspliktig tiltak etter forskrift for planlegging og godkjenning av landbruksveier, en forskrift som ligger til skogbruksloven. Formålet med forskriften er jf. forskriftens § 1 å sikre at

«planlegging og bygging av landbruksveier sjer på en måte som skal gi landbruksfaglige helhetsløsninger. Det skal samtidig legges vekt på hensynet til miljøverdier som naturmangfold, landskap, kulturminner og friluftsliv, hensynet til fare for flom, erosjon og løsmasseskred, samt andre interesser som blir berørt av veiframføringene.»

I tillegg til at hensynssonen ikke kan regulere næringsvirksomhet i LNFR-områder og følgelig ikke bygging av landbruksvei, viser også ovennevnte formålsparagraf i landbruksveiforskriften at den alt regulerer de forhold kommunen har lagt inn i hensynssonen. Behovet for hensynssonen synes etter

dette utilstrekkelig til å opprette sone, og for tilfelle at man likevel skal ha en hensynssone her, må setningene knyttet til landbruksvei tas ut.

Hogst

En retningslinje i foreslått sone er at det «*Ved hogst skal hensynet til naturmiljø tillegges stor vekt, og det skal sikres et godt beslutningsgrunnlag om naturverdier i området.*»

Med bakgrunn i ovennevnte argumentasjon er det åpenbart for oss at hogst ikke kan reguleres i en hensynssone foruten å peke til særlovverket, og retningslinjen her derfor fremstår som unødvendig og forvirrende.

NORSKOG er også usikker på hva dere mener her. Mener dere at det skal tas ytterligere hensyn enn det skogbruksloven og tilhørende lover i særlovverket krever? Det er det i så fall ikke hjemmel til gjennom en hensynssone. Hvis formålet er å peke på kravene som uansett følger av særlov må det vises til særlovverket. Samtidig er vår påstand at om hensynssonen bare inneholder henvisning til særlovverket kan sonen neppe sies å begrunne «*vesentlige forhold.*» jf. Kommunal- og distriktsdepartementets veileder som henvist til tidligere i teksten.

Formuleringen «*Ved hogst skal hensynet til naturmiljø tillegges stor vekt*» fremstår også som en bestemmelse, ikke en retningslinje, og det kan i tillegg forstås som at naturmiljøet skal legges mer vekt på enn de andre hensynene i LNFR-område, hvilket det ikke er anledning til.

Hvis det innføres hensynssoner med retningslinjer som styrer bruken slik at forvaltningen utøver en praksis som i for stor grad legger begrensninger på i utgangspunktet lovlig etablert og igangværende bruk, så kan man reise spørsmål om dette i tilfellet kan innebære omgåelse av forbudet mot at LNFR-områder underinndeles med rettslig bindende virkning. Det fremgår tydelig at dersom man skal gi en av interessene i kombinasjon med LNFR fortrinn, må man bruke reguleringsplan, jf. pbl. § 12-5 nr.5.

Oppsummering H560

Kommunen må vurdere om H560 i det hele tatt er nødvendig, begrunnet i at LNFR-formålet og sektorlovgivningen allerede ivaretar hensynene. Dersom sonen likevel opprettholdes, må formuleringene om landbruksvei og hogst og annet i tilknytning til skogbruk tas ut eller endres, slik at de fremstår som rene, uforpliktende retningslinjer.

Avsluttende merknader

NORSKOG minner om at hensynssoner må være avgrenset til en bruk i «*nødvendig utstrekning*» som knytter seg til de interesser som vil ha «*vesentlig betydning*» for beslutninger om å godkjenne nye tiltak i sonen, jf. også at hensynssoner skal begrenses til «*vesentlige forhold*» jf. Kommunal- og distriktsdepartementets veileder til kommuneplan. Hensynssoner må være saklig begrunnet, proporsjonal i utstrekning, innhold og virkning, og korrekt forankret i hjemmelsgrunnlaget i pbl. § 11.8. Etter vårt syn setter større soner strengere krav til dokumentasjon enn små.

Som med all reguleringsøkning bør det dokumenteres hvorfor fravær av, eller mindre inngripende virkemidler ikke er tilstrekkelig. Vi minner også om at en hensynssone kan ikke i seg selv være selvstendig avslagsgrunn ved behandling av søknad.

NORSKOG ber kommunen revidere de foreslåtte hensynssonene i tråd med ovennevnte argumentasjon og innspill.

Vennlig hilsen,

Kristine Jacobsen

Jurist og næringspolitisk rådgiver
NORSKOG